Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 25ης Ιουνίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινοτικό σήμα — Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 — Άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′ — Αποτελέσματα — Δικαίωμα που παρέχει το κοινοτικό σήμα — Πανομοιότυπα ή παρόμοια σήματα — Απαγόρευση χρήσεως — Κίνδυνος συγχύσεως — Εκτίμηση — Συνεκτίμηση της χρήσεως γλώσσας η οποία δεν περιλαμβάνεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Στην υπόθεση C-147/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το hof van beroep te Brussel (Βέλγιο) με απόφαση της 17ης Μαρτίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Μαρτίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Loutfi Management Propriété intellectuelle SARL

κατά

AMJ Meatproducts NV,

Halalsupply NV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Vajda, πρόεδρο τμήματος, E. Juhász (εισηγητή) και D. Šváby, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Loutfi Management Propriété intellectuelle SARL, εκπροσωπούμενη από τον P. Péters, advocaat,

— οι AMJ Meatproducts NV και Halalsupply NV, εκπροσωπούμενες από τους C. Dekoninck και K. Roox, advocaten,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους F. Wilman και F. Bulst,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ L 78, σ. 1).

2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Loutfi Management Propriété intellectuelle SARL (στο εξής: Loutfi) και των AMJ Meatproducts NV (στο εξής: Meatproducts) και Halalsupply NV (στο εξής: Halalsupply), σχετικά με προβαλλόμενη προσβολή δύο κοινοτικών σημάτων που έχουν καταχωρισθεί από τη Loutfi.

Το νομικό πλαίσιο

3 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009, με τίτλο «Δικαίωμα που παρέχει το κοινοτικό σήμα», καθορίζει τα δικαιώματα που παρέχονται στον δικαιούχο κοινοτικού σήματος. Η διάταξη αυτή ορίζει τα εξής:

«Το κοινοτικό σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

α) κάθε σημείο που ταυτίζεται με το κοινοτικό σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωρισθεί,

β) κάθε σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτοσήμου ή της ομοιότητάς του με το κοινοτικό σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών οι οποίες καλύπτονται από το κοινοτικό σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από μέρους του κοινού. Ο κίνδυνος συγχύσεως περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχετίσεως με το προγενέστερο σήμα.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

4 Η Loutfi είναι δικαιούχος των ακόλουθων κοινοτικών σημάτων:

— υπ' αριθ. 8572638 κοινοτικό σήμα, για το οποίο υποβλήθηκε αίτηση καταχωρίσεως στις 24 Σεπτεμβρίου 2009 και το οποίο καταχωρίσθηκε στις 22 Μαρτίου 2010 για προϊόντα της κλάσεως 29 (στα οποία περιλαμβάνεται το κρέας, το ψάρι, τα πουλερικά και το κυνήγι), της κλάσεως 30 (στα οποία περιλαμβάνονται η ζάχαρη, ο άρτος, τα προϊόντα ζαχαροπλαστικής και το μέλι) και της κλάσεως 32 (στα οποία περιλαμβάνονται η μπύρα, το μεταλλικό νερό και άλλα μη αλκοολούχα ποτά), κατά την έννοια του διακανονισμού της Νίκαιας που αφορά τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών με σκοπό την καταχώρηση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957,

όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί (στο εξής: διακανονισμός της Νίκαιας). Το ως άνω κοινοτικό σήμα συνίσταται στο ακόλουθο σημείο, το οποίο συνδυάζει τα χρώματα κόκκινο, λευκό και πράσινο:

— υπ' αριθ. 10217198 κοινοτικό σήμα, για το οποίο υποβλήθηκε αίτηση καταχωρίσεως στις 24 Αυγούστου 2011 και το οποίο καταχωρίσθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2012 για προϊόντα της κλάσεως 29 (στα οποία περιλαμβάνονται το κρέας, το ψάρι, τα πουλερικά και το κυνήγι) και της κλάσεως 30 (στα οποία περιλαμβάνονται η ζάχαρη, ο άρτος, τα προϊόντα ζαχαροπλαστικής και το μέλι), κατά την έννοια του διακανονισμού της Νίκαιας, για το ακόλουθο σημείο, το οποίο συνδυάζει τα χρώματα κόκκινο, λευκό και πράσινο:

5 Στις 3 Νοεμβρίου 2011, η Meatproducts, τότε ακόμη υπό την επωνυμία Deko Vleeswarenfabriek, υπέβαλε αίτηση καταχωρίσεως του σήματος Benelux EL BAINA για προϊόντα:

— της κλάσεως 29, κατά την έννοια του διακανονισμού της Νίκαιας («Κρέας, προϊόντα με βάση το κρέας, έτοιμα προϊόντα με βάση το κρέας, έτοιμα προϊόντα με βάση τα πουλερικά, αλλαντικά, αλλαντικά από κρέας, αλλαντικά από πουλερικά, αλλαντικά από κυνήγι, έτοιμα πιάτα με κρέας, ψάρι, πουλερικά και κυνήγι καθόσον δεν εμπίπτουν σε άλλες κλάσεις· εκχυλίσματα κρέατος· τα δε προαναφερόμενα προϊόντα παρασκευαζόμενα σύμφωνα με τους κανόνες του Ισλάμ»), και

— της κλάσεως 30, κατά την έννοια του διακανονισμού της Νίκαιας («Έτοιμα πιάτα καθόσον δεν εμπίπτουν σε άλλες κλάσεις· καφές, τσάι, κακάο, ζάχαρη, ρύζι, ταπιόκα, […] άλευρα, παρασκευάσματα από δημητριακά, άρτος, γλυκά και προϊόντα ζαχαροπλαστικής [...], τα δε προαναφερόμενα προϊόντα παρασκευαζόμενα σύμφωνα με τους κανόνες του Ισλάμ»).

6 Το σήμα EL BAINA καταχωρίσθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2012 υπό τον αριθ. 909776 και αφορά το ακόλουθο σημείο, χωρίς συνδυασμό χρωμάτων (στο εξής: εξεταζόμενο σημείο):

7 Η Halalsupply ανέλαβε την επιχείρηση της Meatproducts, περιλαμβανομένου του χαρτοφυλακίου των σημάτων της.

8 Η Loutfi κίνησε ενώπιον του προέδρου του rechtbank van koophandel te Brussel (εμπορικό δικαστήριο των Βρυξελλών) διαδικασία κατασχέσεως λόγω απομιμήσεως, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και δ′, του κανονισμού 207/2009, προκειμένου να «απαγορευθεί στην Deko, την Halalsupply, καθώς και σε κάθε κάτοχο των προϊόντων [τα οποία πωλούνται υπό το σήμα EL BAINA], των συσκευασιών τους, και των σχετικών εγγράφων, η διάθεσή τους, επ' απειλή χρηματικής ποινής».

9 Το αίτημά της έγινε δεκτό με διάταξη της 5ης Απριλίου 2012.

10 Με διάταξη της 31ης Ιουλίου 2012, ο πρόεδρος του rechtbank van koophandel te Brussel, κατόπιν αιτήματος της Meatproducts και της Halalsupply, διέταξε την άρση των προσωρινών μέτρων που είχαν επιβληθεί με τη διάταξη της 5ης Απριλίου 2012.

11 Η Loutfi άσκησε έφεση κατά της διατάξεως της 31ης Ιουλίου 2012 ενώπιον του hof van beroep te Brussel (εφετείο Βρυξελλών).

12 Στην απόφασή του, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι το εξεταζόμενο σημείο αφορά τα ίδια προϊόντα ή, τουλάχιστον, παρόμοια προϊόντα με εκείνα για τα οποία έχουν κατοχυρωθεί τα δύο κοινοτικά σήματα.

13 Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι τα προϊόντα που εμπορεύονται τόσο η Loutfi όσο και η Meatproducts και η Halalsupply είναι προϊόντα «halal», τα οποία παρασκευάζονται σύμφωνα με το τελετουργικό που προβλέπεται στη μουσουλμανική θρησκεία και, κατά συνέπεια, προορίζονται κατά κύριο λόγο για μουσουλμανικό κοινό.

14 Εκ των ανωτέρω, το αιτούν δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ενδιαφερόμενο κοινό πρέπει, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να προσδιοριστεί ως το κοινό που αποτελείται από μουσουλμάνους καταναλωτές αραβικής καταγωγής, οι οποίοι καταναλώνουν τρόφιμα «halal» εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οποίοι έχουν, τουλάχιστον, βασική γνώση της γραπτής αραβικής γλώσσας.

15 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα λεκτικά στοιχεία «EL BNINA», «EL BENNA» και «EL BAINA», αραβικοί όροι οι οποίοι έχουν μεταγραφεί στο λατινικό αλφάβητο, κυριαρχούν τόσο στα κοινοτικά σήματα όσο και στο εξεταζόμενο σήμα, όπως συμβαίνει και στην αραβική, καίτοι τα τελευταία στοιχεία είναι κατά τι λιγότερο κυρίαρχα από τα πρώτα.

16 Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, καίτοι οι αραβικές λέξεις, οι οποίες εμφανίζονται σε λατινική και αραβική γραφή σε αμφότερα τα κοινοτικά σήματα και στο εξεταζόμενο σημείο, παρουσιάζουν ορισμένη οπτική ομοιότητα, γεγονός παραμένει ότι η προφορά των λέξεων

αυτών στην εν λόγω γλώσσα διαφέρει ουσιωδώς, καθώς διαφέρει και η σημασία κάθε μίας εξ αυτών. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι, στην ως άνω γλώσσα, «el benna» σημαίνει «γούστο», «el bnina», «απαλότητα» και «el baina», «όψη».

17 Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των ως άνω στοιχείων, το αιτούν δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η εξέταση του κινδύνου συγχύσεως ο οποίος ενδεχομένως υφίσταται μεταξύ των δύο κοινοτικών σημάτων και του εξεταζόμενου σημείου μπορεί να ποικίλλει αναλόγως του εάν θα ληφθεί ή όχι υπόψη η σημασία και η προφορά των λεκτικών στοιχείων στην αραβική γλώσσα, τα οποία εμφανίζονται τόσο σε λατινική όσο και αραβική γραφή και περιλαμβάνονται σε αμφότερα τα κοινοτικά σήματα, καθώς και στο εξεταζόμενο σημείο.

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, το hof van beroep te Brussel αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων των άρθρων 21 και 22 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έννοια ότι, για να εκτιμηθεί ο κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ κοινοτικού σήματος, στο οποίο κυριαρχεί αραβική λέξη, και σημείου, στο οποίο κυριαρχεί άλλη αραβική λέξη, η οποία όμως είναι οπτικώς παρόμοια, πρέπει να εξετάζεται και να λαμβάνεται υπόψη από τα αρμόδια δικαστήρια των κρατών μελών η διαφορά στην προφορά και τη σημασία μεταξύ των λέξεων αυτών, καίτοι η αραβική γλώσσα δεν αποτελεί επίσημη γλώσσα ούτε της Ένωσης ούτε των κρατών μελών;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

19 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 έχει την έννοια ότι για να εκτιμηθεί ο κίνδυνος συγχύσεως ο οποίος ενδεχομένως υφίσταται μεταξύ κοινοτικού σήματος και σημείου, τα οποία αφορούν πανομοιότυπα ή παρόμοια προϊόντα και περιλαμβάνουν αμφότερα κυρίαρχη αραβική λέξη σε λατινική και αραβική γραφή, όταν οι επίμαχες λέξεις είναι οπτικώς παρόμοιες, υπό περιστάσεις όπου το ενδιαφερόμενο κοινό του κοινοτικού σήματος και του επίμαχου σημείου έχει βασική γνώση της γραπτής αραβικής γλώσσας, μπορεί ή πρέπει να ληφθούν υπόψη η σημασία και η προφορά των λέξεων αυτών.

20 Πρέπει εξαρχής να επισημανθεί ότι ο κανονισμός 207/2009, και ειδικότερα το άρθρο του 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεν αναφέρεται στη χρήση καμίας γλώσσας και κανενός ιδιαίτερου αλφαβήτου το οποίο θα έπρεπε ή μη να λαμβάνεται υπόψη για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως, ο οποίος θα μπορούσε να ενυπάρχει στην αντίληψη του κοινού.

21 Ο κίνδυνος συγχύσεως ενός σήματος πρέπει να εκτιμάται ιδίως αναφορικά με τη σχετική αντίληψη του ενδιαφερόμενου κοινού, το οποίο αποτελείται από τον μέσο καταναλωτή των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος (βλ., κατ' αυτήν την έννοια, απόφαση Henkel κατά ΓΕΕΑ, C-456/01 P και C-457/01 P, EU:C:2004:258, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

22 Ο προσδιορισμός του ενδιαφερόμενου κοινού και η διαπίστωση της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που αφορούν τα κοινοτικά σήματα και το εξεταζόμενο σημείο προκύπτει από πραγματικές εκτιμήσεις στις οποίες οφείλει να προβεί το εθνικό δικαστήριο. Στην προκειμένη περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι το ενδιαφερόμενο κοινό πρέπει να προσδιοριστεί ως το κοινό που αποτελείται από μουσουλμάνους καταναλωτές αραβικής καταγωγής, οι οποίοι καταναλώνουν τρόφιμα «halal» εντός της Ένωσης και οι οποίοι έχουν, τουλάχιστον, βασική γνώση της γραπτής αραβικής γλώσσας. Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε, όπως προκύπτει από τη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως, την ταυτότητα ή, τουλάχιστον, την ομοιότητα των προϊόντων που αφορούν τα δύο κοινοτικά σήματα και το εξεταζόμενο σημείο.

23 Όσον αφορά τον ενυπάρχοντα στην αντίληψη του κοινού κίνδυνο συγχύσεως, ο οποίος ενδεχομένως υφίσταται μεταξύ των κοινοτικών σημάτων και του εξεταζόμενου σημείου, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η ύπαρξη τέτοιου κινδύνου πρέπει να εκτιμάται σφαιρικώς, λαμβανομένων υπόψη όλων των κρίσιμων στοιχείων της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Αυτή η εκτίμηση περιλαμβάνει την οπτική, φωνητική ή εννοιολογική σύγκριση των αντιπαρατιθέμενων σημείων, λαμβανομένων υπόψη ιδίως των διακριτικών και κυρίαρχων στοιχείων τους (βλ., κατ' αυτήν την έννοια, αποφάσεις Aceites del Sur-Coosur κατά Koipe, C-498/07 P, EU:C:2009:503, σκέψεις 59 και 60, καθώς και XXXLutz Marken κατά ΓΕΕΑ, C-306/11 P, EU:C:2012:401, σκέψη 39).

24 Στην προκειμένη περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε ότι τα λεκτικά στοιχεία «EL BNINA», «EL BENNA» και «EL BAINA» ήταν κυρίαρχα τόσο στα δύο κοινοτικά σήματα όσο και στο εξεταζόμενο σημείο, όπως ήταν, αλλά σε μικρότερο βαθμό, και οι λέξεις σε αραβική γραφή. Επίσης, επισήμανε ότι, καίτοι, οπτικώς, τα ως άνω λεκτικά στοιχεία παρουσίαζαν ορισμένη ομοιότητα, προέκυπτε από τα έγγραφα που είχαν καταθέσει ενώπιόν του η Meatproducts και η Halalsupply ότι η προφορά και η σημασία τους διέφεραν ουσιωδώς.

25 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη αυτές οι φωνητικές και εννοιολογικές διαφορές, διότι, άλλως, η εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως θα ήταν μόνο μερική και, κατά συνέπεια, δεν θα λάμβανε υπόψη τη συνολική εντύπωση που δημιουργούν τα κοινοτικά σήματα και το εξεταζόμενο σημείο στο ενδιαφερόμενο κοινό.

26 Επομένως, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 έχει την έννοια ότι, για να εκτιμηθεί ο κίνδυνος συγχύσεως ο οποίος ενδεχομένως υφίσταται μεταξύ κοινοτικού σήματος και σημείου, τα οποία αφορούν πανομοιότυπα ή παρόμοια προϊόντα και περιλαμβάνουν αμφότερα κυρίαρχη αραβική λέξη σε λατινική και αραβική γραφή, οι δε επίμαχες λέξεις είναι οπτικώς παρόμοιες, υπό περιστάσεις όπου το ενδιαφερόμενο κοινό του κοινοτικού σήματος και του επίμαχου σημείου έχει βασική γνώση της γραπτής αραβικής γλώσσας, πρέπει να ληφθούν υπόψη η σημασία και η προφορά των λέξεων αυτών.

27 Δεδομένου ότι η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα προκύπτει από το γράμμα του κανονισμού 207/2009 και από τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου, παρέλκει η εξέταση της ενδεχόμενης επιρροής των διατάξεων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ως άνω απάντηση.

Επί των δικαστικών εξόδων

28 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό απόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα, έχει την έννοια ότι, για να εκτιμηθεί ο κίνδυνος συγχύσεως ο οποίος ενδεχομένως υφίσταται μεταξύ κοινοτικού σήματος και σημείου, τα οποία αφορούν πανομοιότυπα ή παρόμοια προϊόντα και περιλαμβάνουν αμφότερα κυρίαρχη αραβική λέξη σε λατινική και αραβική γραφή, οι δε επίμαχες λέξεις είναι οπτικώς παρόμοιες, υπό περιστάσεις όπου το ενδιαφερόμενο κοινό του κοινοτικού σήματος και του επίμαχου σημείου έχει βασική γνώση της γραπτής αραβικής γλώσσας, πρέπει να ληφθούν υπόψη η σημασία και η προφορά των λέξεων αυτών.

(υπογραφές)